

NAPOVED INTEGRALNE SERIJE:

S pametno integracijo do trajnostnega razvoja

V čedalje večji meri se soočamo z mnogoterimi, raznolikimi izzivi – od svetovnih do evropskih, slovenskih, lokalnih; od podnebnih sprememb do ekonomskih problemov.

Zato je nujen drugačen pogled na svet okrog nas, nov način razmišljanja in delovanja, preseganje kalupov...

Celosten pogled, ki nam bo pomagal, da elemente, ki jih že imamo, vidimo v novi luči, na drugačen in celosten način povežemo, prepletamo, stkemo – PAMETNO INTEGRIRAMO.

Drobce rešitev, ki bodo dobre za vse, imamo pred seboj, živimo z njimi – tu, v Sloveniji in Evropi.

Ker »nič ni tako praktično kot dobra teorija« (Lewin), predstavljamo NAČELA, po katerih je mogoče oblikovati nov, celosten konceptualen okvir; pravzaprav lahko vodijo do različnih teorij.

In ta načela nas lahko pripeljejo do TEORIJE INTEGRALNEGA RAZVOJA avtorjev Ronnieja Lessema in Alexandra Schiefferja.

Praktični primeri njene uporabe z odličnimi praksami (večina iz Slovenije) in novi integralni koncepti bodo sestavljali večino od 100 nadaljevanj v seriji »S pametno integracijo do trajnostnega razvoja«. Objavljali jih bomo v naslednjih nekaj mesecih, praviloma vsak dan od ponedeljka do petka. S pomembnim sporočilom, da je nujno pametno povezati številna prizadevanja in potenciala za trajnostni razvoj v okviru EU.

Med drugim smo pristop integralnih svetov uporabili pri snovanju novega, trajnostnega modela razvoja za našo državo - poimenovali smo ga Integralna zelena Slovenija. Predstavili smo ga v knjigi **Integral Green Slovenia** (Routledge, 2016), ki smo jo uredili dr. Darja Piciga, prof. Alexander Schieffer in prof. Ronnie Lessem, napisalo pa poleg nas še 42 slovenskih avtorjev. Z Integralno serijo se odzivamo na številne pobude, da bi imeli čimveč gradiv o Integralni zeleni Sloveniji tudi v domačem jeziku.

In integralna zelena pot lahko prispeva tudi k prihodnosti Evrope.

O vsem tem nas bo v prihodnjih mesecih pisalo več deset avtorjev knjige in drugih integralnih mislecev.

Vse to prvič celostno v slovenskem jeziku in edinstveno v svetovnem merilu.

Prijazno vabljeni k prebiranju, razmišljanju in ustvarjalni uporabi!

Dr. Darja Piciga

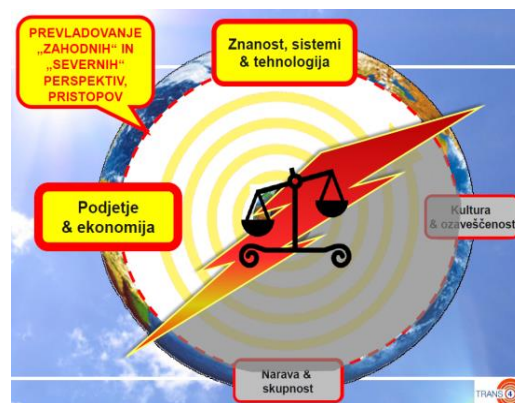
DEVETI TEDEN

S pametno integracijo do trajnostnega razvoja – 41. nadaljevanje

16. 4. 2018

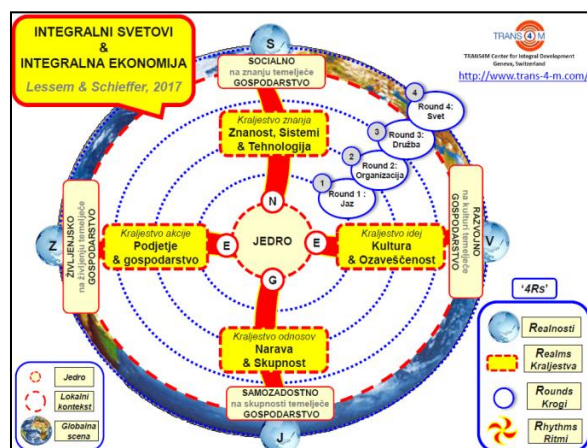
41. "Vzhodni", na kulturi in ozaveščenosti temelječi pristop k trajnostnemu razvoju: iz sveta v Slovenijo, kjer pametno integriramo evropske potenciala

V **Integralni seriji** postopno in s pomočjo številnih praktičnih primerov predstavljamo nov, celosten konceptualni okvir, s katerim je mogoče preseči prevladujoči razvojni model, ki vsebuje neravnotežje, zaradi katerega ne more biti trajosten in na dolgi rok ne uspešen. Danes široko uveljavljen pristop k ekonomskemu in družbenemu razvoju pretirano poudarja »zahodno« in tudi še »severno« perspektivo, narava in skupnost ter kultura in ozaveščenost (tudi duhovnost) pa ostajajo "v senci" (slika desno). Nujna je ponovna integracija »južnega« in »vzhodnega« sveta v celosten razvojni model, k čemur spodbuja ponuja konceptualni okvir integralnih svetov avtorjev Lessema in Schiefferja.

V sedmem tednu **Integralne serije** smo se poglobili v slovenske prakse, gospodarske in družbene dejavnosti ter pristope »južne« sferе tega konceptualnega modela, ki je povezana z naravo in skupnostjo.

Na začetku osmega tedna smo najprej na kratko povzeli osnove integralnega pristopa in o neravnotežjih sodobnega sveta, v katerih po mnenju profesorjev Lessema in Schiefferja najdemo vzroke za mnogotere slabosti in krize, od lokalne do globalne ravni (dvojno nadaljevanje). Nadaljevali smo s pregledno predstavitevijo »južnega« pristopa – od osnovnega modela do GENE procesa (*koreninjenje – Grounding - v naravi in skupnosti*) in do integralne ekonomije (*samozadostno, na skupnosti temelječe gospodarstvo*). Ob tem smo dodali kratek oris pogleda na svet, ki je značilen za to sfero, to je afriške filozofije Ubuntu.

Zaključili smo z daljšo preglednico, neke vrste obogatenim kazalom za celotno **Integralno serijo** – o naravi in skupnosti v modelih in pristopih tako »južnega« sveta kot drugih integralnih svetov.

V 38. nadaljevanju smo pregledno povzeli konceptualizacijo »vzhodne« sferе v modelu integralnega razvoja:

- Kot 2. fazo v GENE procesu transformacije - »vzhodno« postajanje (*Emerging*) preko kulture in duhovnosti: sam problem in vključeni ljudje se dvignejo do globljih uvidov v naravo problema. Ta proces vedno vsebuje premike v smislu: »stopiti v neznano« in »pustiti oditi« nekatere od prvotnih predpostavk. Pojavijo se novi uvidi, pogosto kot podobe ali vizije, ki prinesejo namige za proces transformacije. V tem svetu deluje intuicija. Tu se »lokalni« pogled nadgradi v lokalno-globalno perspektivo.
- Kot »vzhodni« pristop v konceptualnem modelu integralne zelene ekonomije - *razvojno, na kulturi temelječe gospodarstvo*: V okviru vzhodnega "kraljestva" razvojnega gospodarstva, ki temelji na kulturi, aktivno preverjamo, v kolikšni meri se naša skupnost ali podjetje so-razvija z mnogimi deležniki. Ko smo se na začetku GENE procesa ukoreninili (G - Grounding) v določeni naravi in skupnosti, napredujemo v smeri postajanja (E - Emergence), izkoristimo kulturno ustvarjalnost določenega gospodarstva in družbe, vabimo in ustvarjamo uvide, da se odzovemo na gospodarske izzive in želje, s tem da se dotaknemo tudi kulturnih potencialov za gospodarsko prenovo družbe. Družba pri aktiviranju lastnih kulturnih zmožnosti na eni strani potrjuje svojo lastno kulturno edinstvenost, a vabi tudi druge kulturne perspektive od zunaj, da razširi lastno ko-evolucijo.

»Vzhodni« svet torej označujemo z dvema dimenzijama – s kulturo, katere razvojno vlogo smo izpostavili na številnih mestih **Integralne serije**, in z ozaveščenostjo ali duhovnostjo, ki smo se ji posebej posvetili v 39. in 40. nadaljevanju. Tako smo predstavili model Sarvodaye iz Šrilanke, ene od največjih svetovnih razvojnih pobud, ki združuje budizem in Ghandijevo filozofijo. Sarvodaya Shramadana gibanje sodi med svetovno najbolj pomembne programe za integralni razvoj skupnosti in povezuje okrog 15.000 vasi na Šrilanki. Lahko rečemo, da je prebujanje ali dvigovanje zavesti na višje ravni vodilo njihovega razvojnega modela.

Drug, v svetovnem merilu izjemen primer integralnega pristopa, ki črpa iz vodilnih duhovnih smeri v svetu, je biodinamično podjetje-skupnost SEKEM¹ v egiptovski puščavi: njegovo filozofsko osnovo lahko opišemo kot zlitje prenovljenega islama in Steinerjeve antropozofije. Prav zaradi te duhovne razsežnosti – njen pomen smo razkrili pri zgodbi o eko bombažu v prejšnjem nadaljevanju - obravnavamo SEKEM tudi v okviru »vzhodnega« integralnega sveta, čeprav ga štejejo za primer »južnega«, na naravi in skupnosti temelječega pristopa.

V Sloveniji in večinoma tudi drugod po Evropi duhovna razsežnost v dobrih praksah lokalnega in regionalnega razvoja ni izražena ali poudarjena. Širšega razvojnega pomena kulture, vključno s kulturno dediščino, pa se zavedajo marsikje. Primer te ozaveščenosti smo najprej izpostavili v 5. nadaljevanju o Finski, pri katerem že naslov opozarja, da pri preskoku v konkurenčno, na znanju temelječe gospodarstvo šteje tudi kultura. V Sloveniji smo podrobneje predstavili model Logarske doline – Solčavskega². Trajnostni turizem v veliki meri gradi tako na naravni kot na kulturni dediščini. Zaradi odprtosti v svet pa to dejavnost praviloma štejejo za primer razvojnega, na kulturi temelječega gospodarstva. Marko Slapnik, soustvarjalec tega modela, je v okviru vzhodnega »kraljestva idej« poudaril ohranjanje kulturne dediščine in identitete, pa tudi skrb za projekte, regionalne in mednarodne povezave.³ Kot regionalni primer na kulturi temelječega razvoja bomo v devetem tednu predstavili Srce Slovenije⁴.

Na tem odmevnem primeru regionalnega razvoja bomo pojasnili tudi integralni koncept, ki smo ga oblikovali v Sloveniji, ob upoštevanju teoretičnega dela profesorjev Lessema in Schiefferja: **pametna integracija** politik Evropske unije za trajnostni razvoj je po našem mnenju tako pomembna, da smo jo dali tudi v naslov *Integralne serije* («S pametno integracijo do trajnostnega razvoja»). V napovedi serije smo ta koncept na kratko označili kot *celosten pogled, ki nam bo pomagal, da elemente, ki jih že imamo, vidimo v novi luči, na drugačen in celosten način povežemo, prepletemo, stkemo – PAMETNO INTEGRIRAMO*. Izpostavili smo tudi pomembno sporočilo, da je *nujno pametno povezati številna prizadevanja in potenciala za trajnostni razvoj v okviru EU*. Kot smo poudarili pri predstavitvi GENE pristopa⁵, smo integralni okvir v Slovenijo »presadili« na inovativen način, tako da nismo sledili vsaki besedici iz obsežnega teoretskega opusa Lessema in Schiefferja in smo v slovenski model Integralne zelene Slovenije vključili tudi koncepte in značilnosti iz inovacijskega ekosistema Evropske unije. Koncept pametne integracije smo oblikovali z originalno uporabo teorije integralne ekonomije in na ta način integralni pristop še bolj povezali s paradigmo trajnostnega razvoja.

Ni naključje, da koncept pametne integracije obravnavamo prav v okviru »vzhodnega« pristopa: gre za nov pogled in holističen odziv na koncept pametne specializacije⁶, ki zahteva osredotočanje na nekaj izbranih razvojnih področjih in ga je Evropska komisija uveljavila kot pogoj za pridobitev evropskih kohezijskih sredstev na področju raziskav, razvoja in inovacij. Torej »vzhodna« pametna integracija kot komplementarna »severni« težnji po specializaciji, po parcialnih perspektivah.

¹ [Osmo](#) in [trideseto](#) nadaljevanje, ⇨ 8 (str. 19), ⇨ 30 (93). – Pojasnilo: puščica usmerja k poglavju v [zbranih poglavjih Integralne serije](#), v oklepaju je navedena stran v tem tekstu.

² Ta model smo obravnavali v več nadaljevanjih: ⇨ 9 (21)2, ⇨ 17 (47), ⇨ 32 (97).

³ [17. nadaljevanje](#).

⁴ Razvojni model Srca Slovenije je podrobneje predstavljen v 3. poglavju knjige [Integral Green Slovenia](#).

⁵ [24. nadaljevanje](#).

⁶ "Pametna specializacija, zasnovana v reformirani kohezijski politiki Evropske komisije, je krajevno (lokalno, regionalno) usmerjen pristop, za katerega je značilna določitev strateških področij za intervencije, ki temeljijo na analizi prednosti in potenciala gospodarstva ter procesa podjetniškega odkrivanja s široko vključenostjo zainteresiranih strani. Je usmerjen navzven in zajema širok pogled na inovacije, vključujoč tehnološko usmerjene pristope (vendar ne omejen nanje), ki jih podpirajo učinkoviti mehanizmi spremljanja. (<http://s3platform.jrc.ec.europa.eu/what-is-smart-specialisation->)

O slovenski strategiji pametne specializacije na

http://www.svrk.gov.si/delovna_podrocja/strategija_pametne_specializacije/.

Politike, programi in skladi Evropske unije ter celotni evropski inovacijski ekosistem ponujajo neverjetne priložnosti za integralni zeleni razvoj, ki se jih še premalo zavedamo. So bile ustvarjene s pomočjo teh virov in impulzov, ki jih pametno kombinirajo v skladu z vizijo trajnostnega razvoja, so bile ustvarjene manjše in večje zgodbe o uspehu - s tem da gradijo na človeški, naravni in kulturni dediščini. Na primer: v dobrih praksah in pri razvojnem načrtovanju se v Sloveniji marsikje že dogaja pametna integracija programov in ukrepov za zeleno gospodarstvo (kot so samooskrba z ekološko pridelano hrano, energetska samozadostnost, trajnostni razvoj podeželja, zeleni turizem, energetska in snovna učinkovitost – krožno gospodarstvo), za socialno ekonomijo (z zadrugami, socialnimi podjetji in ekonomsko demokracijo) in s podporo družbeni odgovornosti.

Tako Solčavsko na lokalni kot Srce Slovenije z Razvojnim centrom na regionalni ravni sta vzorčna modela pametnega kombiniranja različnih evropskih spodbud. Lahko rečemo, da sta bila v predpristopnem obdobju in prvih dveh obdobjih po vključitvi v EU (2004 – 2013) slovenski zgodbi o uspehu pri "pametni integraciji" politik Evropske unije in financiranju trajnostnega razvoja.

Tako je Marko Slapnik v integralnem modelu Solčavskega pri »kraljestvu akcije« (podjetništvo in ekonomija) poudaril spodbujanje investicij podjetniškega sodelovanja lokalnih deležnikov s pomočjo evropskega in nacionalnega financiranja in skladov, pa tudi lokalnih virov.

Logarska dolina
Solčavsko
harmonija treh dolin

Kot bomo pokazali na primeru Srca Slovenije, so bili za trajnostni razvoj na podeželskih območjih prav gotovo pomembni prispevki politik in skladov Evropske unije za razvoj kmetijstva in podeželja: predpristopni SAPARD (Posebni pristopni program za kmetijstvo in razvoj podeželja) in od leta 2004 Program razvoja podeželja.

Evropska sredstva, vezana na razvojne usmeritve EU, so do leta 2015 omogočila vzpostavitev Srca Slovenije kot nove regije in "regije prihodnosti" v zaledju slovenske prestolnice. Kot smo zapisali v knjigi [Integral Green Slovenia](#), je Srce Slovenije v petnajstih letih obstoja in sedmih letih svoje lastne blagovne znamke postalo navdihujoč model regionalne prenove, usklajen s ključnimi dejavniki uspeha za vzpostavitev integralne ekonomije.

O tem prodornem razvojnem modelu nam bo v naslednjem prispevku spregovorila Aleksandra Gradišek, ustanoviteljica Razvojnega centra Srca Slovenije in njegova direktorica v tem obdobju.

Dr. Darja Piciga